Mandy van den Ende | WP4.2. Universiteit Utrecht LOSS Living on Soft Soils Subsidence & Society

Transformatieve sturing voor duurzaam landgebruik in het Groene Hart

Duurzaam landgebruik = de functie afstemmen op het bodem– en watersysteem in plaats van andersom, oftewel de essentie van 'water– en bodem sturend' (WBS). Zo'n radicale verandering vraagt óók om een transformatie op het gebied van sturing/governance

Samenvatting 1e artikel (gepubliceerd in Environmental Science & Policy)

- Bodemdaling wordt vaak gezien als een "tembaar" probleem dat kan worden opgelost met technische innovatie. Veel sturingsaanpakken met dit uitgangspunt vertonen simplificatie, hokjesdenken en fragmentatie.
- Wij stellen dat bodemdaling—net als andere milieuproblemen door niet-duurzaam landgebruik—een "ontembaar" (of "wicked") sociaal probleem is dat vraagt om andere normen en waarden in wet– en regelgeving, cultuur, politiek en ook technologie. **Sturingsaanpakken** moeten zelf óók fundamenteel veranderen, ofwel "**transformeren**", om op zo'n waardeverandering aan te sturen. Transformatieve sturingsaanpakken zijn meer 1) inclusief (meerdere soorten belanghebbenden), 2) pluralistisch (meerdere typen kennis), 3) integraal, en 4) adaptief.

Samenvatting 2e artikel (gepubliceerd in Environmental Policy & Governance) & 3e artikel (review)

- Het potentieel van bestaande sturingsvormen—experimenteren (2) en beleid integreren (3)—om bij te dragen aan een transformatie naar duurzaam landgebruik in het Groene Hart is beperkt.
- Wij vonden een gebrek aan **instituties** voor duurzaam landgebruik (formeel, zoals wet– en regelgeving, en informeel, zoals normen en cultuur). In zo'n institutioneel "gat" komen dominante **actoren** (overheden en boeren—en op de achtergrond de agro-industrie) met name met **doelen en instrumenten** om bodemdaling te adresseren op zo'n manier dat het huidige landgebruikssysteem onveranderd blijft. Daarmee bieden experimenteren en integreren slechts beperkt zicht op de beschikbare oplossingsruimte (zie onder).

Een sturingsaanpak is een combinatie van actoren, instituties en beleid >>>>>>>>>>>>>

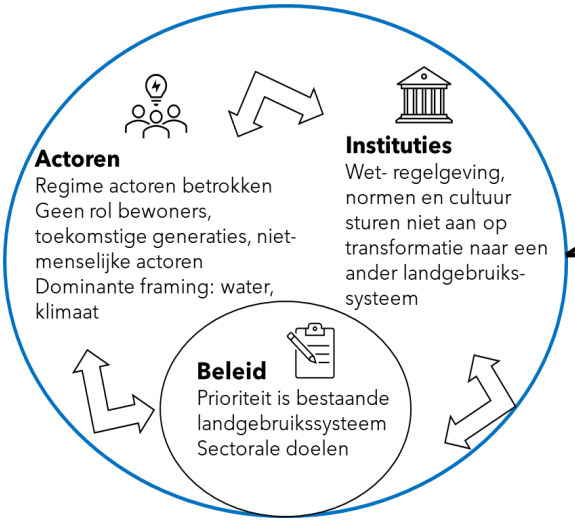

Beperkte oplossingsruimte

Technologie
- **WIS/AWIS**
- **Slootwaterpeil verhogen**
- **Klei in veen**
- **Dammen, dijken**
- **Lichtgewicht ophoogmateriaal**

Alternatieve teelt/stock
- Lisdodde
- Cranberries
- Water buffels

Alternatief landgebruik
- Kassen
- Zonnepanelen
- Stedelijk gebied
- Natuur
- Waterberging

Samenvatting 4e artikel (review)

- Er is geen gebrek aan **wetenschappelijke** inzichten over transformatieve sturingsaanpakken voor duurzaam landgebruik. Enkele voorbeelden zijn: *securitisatie* (minder zeggenschap voor de markt en meer voor de overheid), *co-operatieven* (meer zeggenschap voor de burgermaatschappij), en *rechten voor natuur* (meer zeggenschap voor meer-dan-menselijke actoren). Zulke aanpakken bevragen de diepere normen en waarden van ons huidige landgebruikssysteem: neoliberalisme, individualisme en antropocentrisme, respectievelijk. **In de praktijk** zijn sturingsaanpakken echter vooral voorstelbaar zijn als ze niet-duurzaam landgebruik zoveel mogelijk *de*politiseren, zoals aanpakken die aansturen op economische hervorming.
- Deze "imagination gap" is opvallend, omdat veel bestaande initiatieven bewijzen dat transformatieve sturing wel degelijk mogelijk is (bijv. de top-down aanpak deltawerken, agro-ecologie, en rechten voor natuur in o.a. Spanje). Het is zaak om deze "crisis of the imagination" te adresseren als niet alleen lange-termijn duurzaam maar ook eerlijk en rechtvaardig landgebruik het streven is.

De Ambassade van het Veen (een initiatief samen met Tom Wils) geeft een gezicht aan buitengesloten belanghebbenden, een poging voor het adresseren van de "crisis of the imagination".